

ANALIZA STATISTICĂ A PROCESULUI ÎMBĂTRÂNIRII DEMOGRAFICE ÎN JUDEȚUL IAȘI ÎN PERIOADA 1992 -2021

Conf. univ. dr. Ciprian IFTIMOAEI

Universitatea “Petre Andrei” Iași

Director executiv adjunct

Direcția Județeană de Statistică Iași

Ec.Dr.Ionuț-Cristian BACIU

Direcția Județeană de Statistică Iași

Definirea conceptului de “îmbătrânire demografică”

- Pentru demografi, îmbătrânirea populației înseamnă o creștere a ponderii populației vârstnice în totalul populației studiate;
- Pentru sociologi, problemele pe care societățile occidentale le au în ceea ce privește creșterea ponderii și numărului persoanelor în vârstă sunt probleme sociale cu soluții sociale, care depind de factorii de decizie politică;
- Potrivit lui T. Rotariu, mecanismul demografic al îmbătrânirii populației constă în acțiunea combinată și complexă a două fenomene: scăderea fertilității și reducerea mortalității.
- Conform raportului *The 2021 Ageing Report*, se estimează că populația totală a Uniunii Europene va scădea pe termen lung iar structura de vârstă se va schimba semnificativ în următoarele decenii.

Factori determinanți ai îmbătrânirii demografice

Factori demografici:

- 1) scăderea mortalității/creșterea speranței medii de viață la naștere;
- 2) scăderea natalității/fertilității;
- 3) migrația.

Factori sociali:

- 1) emanciparea femeilor care conduce la amânarea căsătoriei și scăderea natalității;
- 2) creșterea perioadei de școlarizare (învățământul superior a devenit “învățământ de masă”);
- 3) exigențe sporite ale părinților relativ la creșterea și educarea copiilor, care necesită timp, pregătire, cheltuieli și care întârzie inserția tinerilor pe piața forței de muncă;
- 4) o nouă “filosofie” a petrecerii timpului liber (accesul la divertisment variat, care duce la amânarea căsătoriei și, implicit, la scăderea natalității).

Factori economici:

- 1) scăderea ponderii gospodăriilor agricole tradiționale, caracterizate printr-o fertilitate înaltă, necesară pentru activitatea productivă, cât și pentru asistența persoanelor vârstnice în cadrul familiei extinse;
- 2) extinderea asigurărilor sociale care contribuie la susținerea instituțională a persoanelor vârstnice, ceea ce conduce la creșterea calității vieții și, implicit, la creșterea speranței de viață a persoanelor vârstnice.

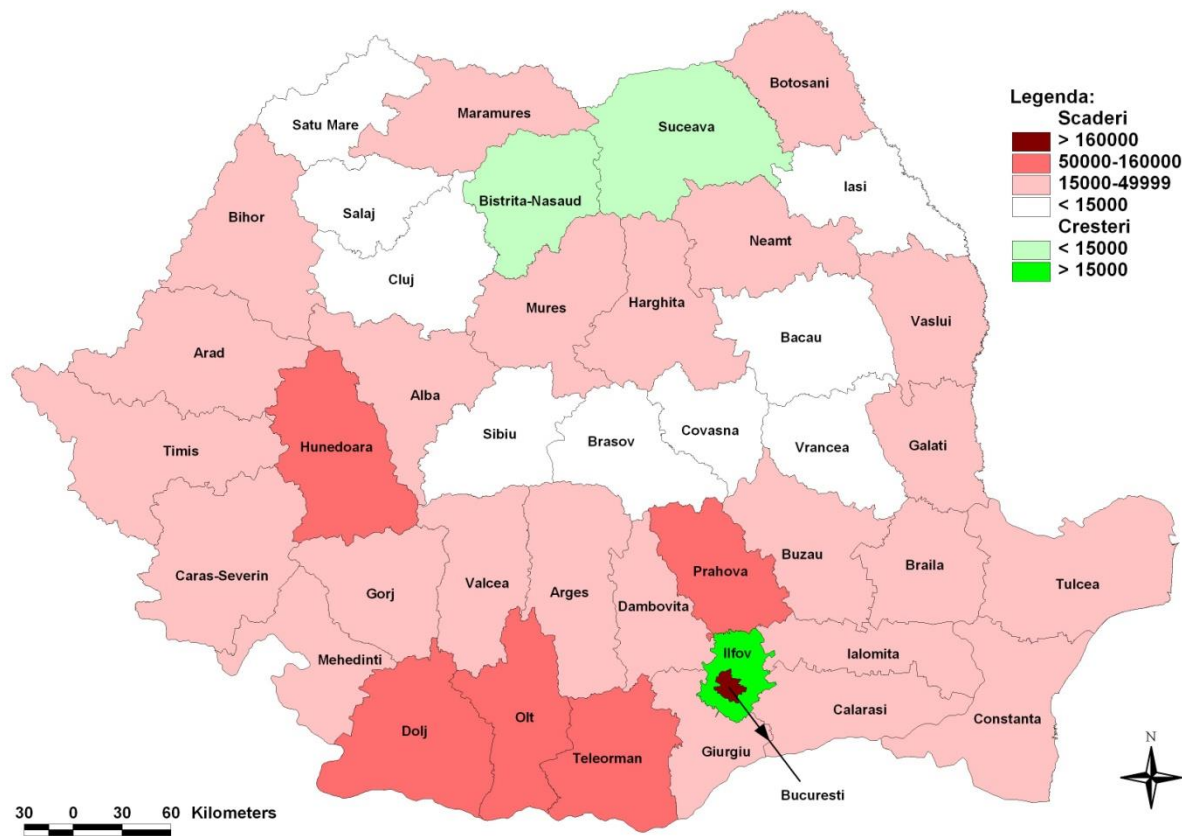
Consecințele sociale și economice ale îmbătrânirii demografice

- Declinul populației active și îmbătrânirea forței de muncă conduc la scăderea productivității muncii, în special în agricultură;
- Frânarea/scăderea nivelului de trai din cauza creșterii ponderii persoanelor inactive față de persoanele active (vezi evoluția ratei de dependență demografică);
- Reconfigurarea programelor de asistență socială (de la programele centrate pe protecția copilului la programele de sprijin al persoanelor vârstnice);
- Consecințe asupra sistemului de servicii de asistență socială (necesitatea diversificării serviciilor, în special a serviciilor cu caracter casnic, de supraveghere și însoțire a persoanelor vârstnice etc.);
- Necesitatea creșterii fondului de pensii, restructurarea bugetului de stat și a bugetului de cheltuieli sociale, creșterea fondurilor destinate asistenței medicale pentru persoanelor vârstnice, orientarea finanțării spre cercetarea medicală a afecțiunilor degenerative, a bolilor și afecțiunilor caracteristice vârstei a treia etc.

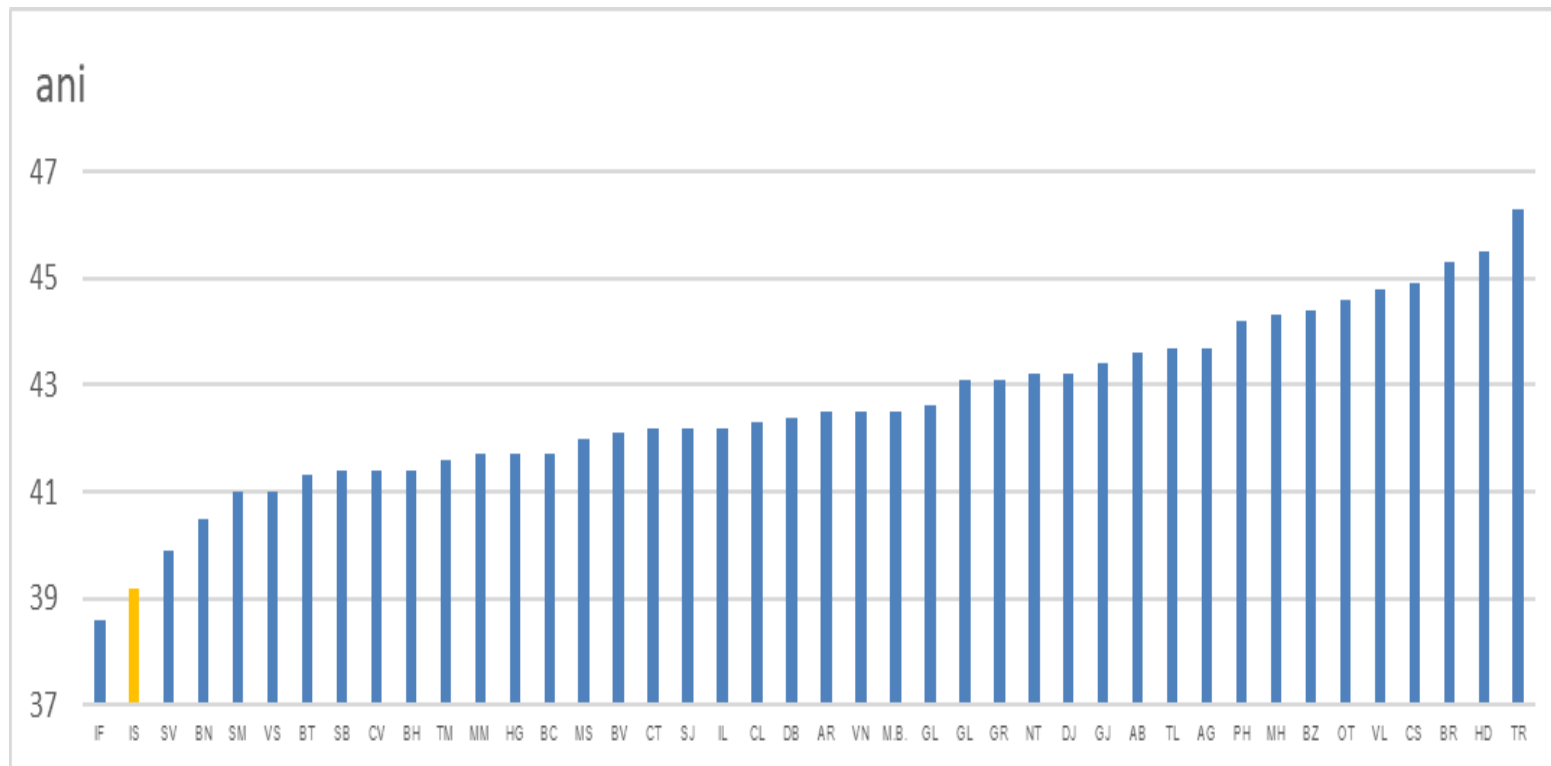
Indicatori statistici utilizați în analiza fenomenului îmbătrânirii demografice

- **ponderea populației tinere în populația totală**, care se obține prin relația $P_t = (P_{0-14 \text{ ani}}/P) * 100$, măsoară îmbătrânirea prin baza piramidei vârstelor;
- **ponderea populației adulte în populația totală**, care se obține prin relația $P_a = (P_{15-64 \text{ ani}}/P) * 100$;
- **ponderea populației vârstnice în populația totală**, care se obține prin relația $P_v = (P_{65 \text{ ani și peste}}/P) * 100$, măsoară îmbătrânirea prin vârful piramidei vârstelor
- **indicele de îmbătrânire a populației**, $\hat{I}_{pop} = (P_{65 \text{ ani și peste}}/P_{0-14 \text{ ani}}) * 100$, care înseamnă raportul dintre persoanele vârstnice și persoanele tinere
- **raportul de dependență demografică**, $RD = [(P_{0-14 \text{ ani}} + P_{65 \text{ ani și peste}})/P_{15-64 \text{ ani}}] * 100$, exprimă raportul dintre numărul de persoane de vârstă depedentă (persoane sub 15 ani și de peste 64 de ani) și populația în vârstă de muncă (15-64 de ani);
- **îmbătrânirea populației active**, $\hat{I}_{pa} = (P_{45-64 \text{ ani}}/P_{15-64 \text{ ani}}) * 100$, este raportul dintre persoanele cu varsta cuprinsa intre 45-64 de ani si persoanele din intervalul de varsta 15-64 de ani;
- **coeficientul de dependență a persoanelor vârstnice**, $C_{dv} = (P_{65 \text{ ani și peste}}/P_{15-64 \text{ ani}}) * 100$, exprimă raportul dintre persoanele vârstnice și persoanele active;

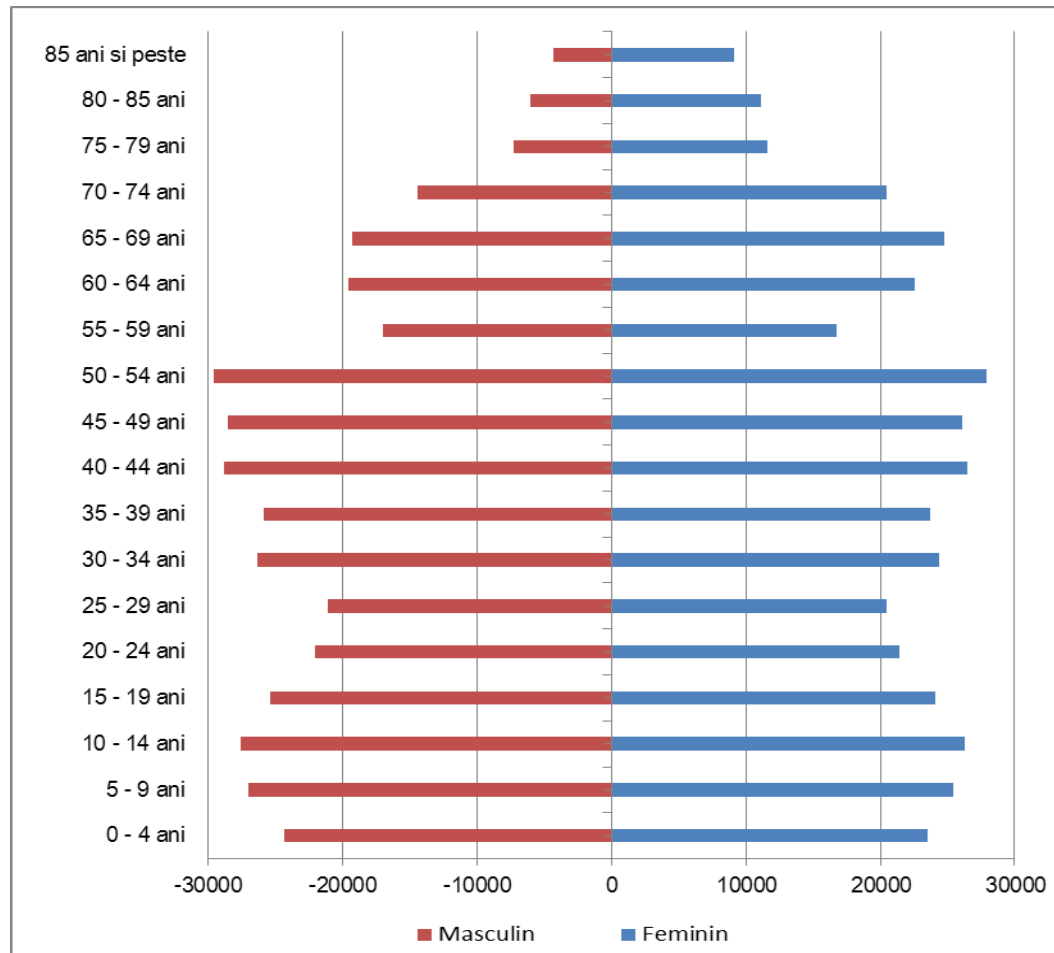
Creșteri/descreșteri de populație, pe județe, la RPL2021 față de RPL2011 (%)

Distribuția județelor după vârsta medie, rezultate RPL 2021

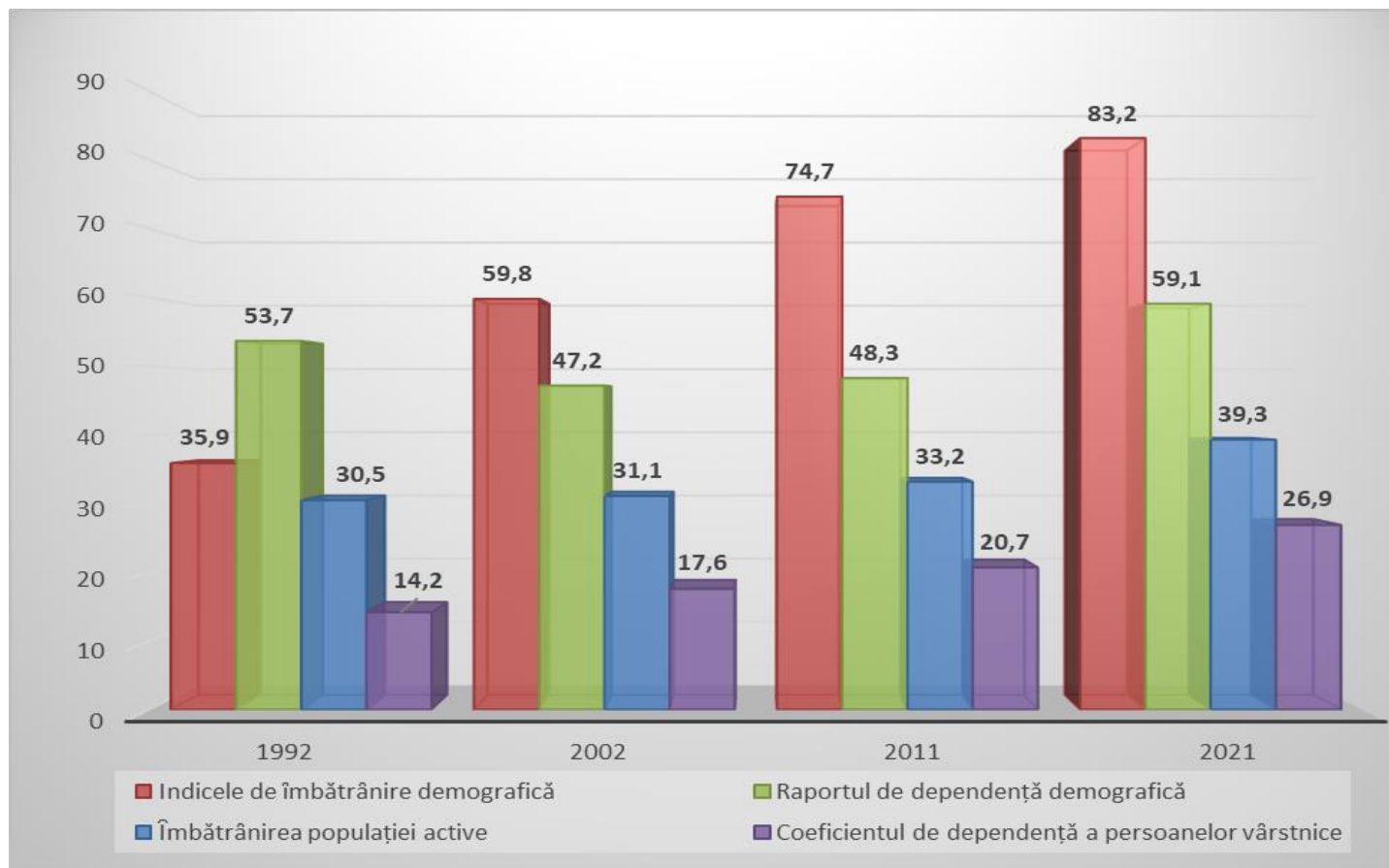

Piramida vârstelor județul Iasi RPL 2021

Evoluția principalilor indicatori ai îmbătrânirii demografice pentru județul Iași în perioada 1992-2021

Localitățile cu cele mai mari valori, respectiv cele mai mici valori ale indicatorilor fenomenului de îmbătrânire a populației la RPL 2021

Municipii, orașe, comune	Indicele de îmbătrânire a populației	Municipii, orașe, comune	Raportul de dependență demografică
Localități cu valorile cele mai mari			
Miroslovești	175,5	Moșna	95,6
Dobrovăț	173,8	Prisăcani	91,4
Tansa	165,6	Scânteia	90,2
Românești	165,1	Costuleni	85,1
Movileni	163,9	Voinești	82,4
Localități cu valorile cele mai mici			
Valea Lupului	38,0	Ciurea	46,9
Voinești	34,2	Holboca	46,3
Scânteia	33,6	Tomești	44,0
Lungani	32,2	Valea Lupului	43,3
Mironeasa	30,6	Ion Neculce	42,4

Localitățile cu cele mai mari valori, respectiv cele mai mici valori ale indicatorilor fenomenului de îmbătrânire a populației la RPL 2021

Municipii, orașe, comune	Îmbătrânirea populației active	Municipii, orașe, comune	Coeficientul de dependență a persoanelor vârstnice
Localități cu valorile cele mai mari			
Municipiul Pașcani	48,8	Tansa	48,9
Butea	48,7	Miroslovești	44,3
Hălăucești	48,5	Românești	44,0
Miroslovești	47,0	Cucuteni	39,3
Românești	46,0	Ipatele	38,8
Localități cu valorile cele mai mici			
Rediu	31,9	Lungani	16,8
Miroslava	29,7	Ciurea	15,4
Lungani	28,6	Mironeasa	15,0
Mironeasa	28,6	Miroslava	13,6
Valea Lupului	26,9	Valea Lupului	11,9

Indicatori demografici la nivelul Zonei Metropolitane Iași

• Populația rezidentă a **Zonei Metropolitane Iași** (Municipiul Iași plus cele 27 de comune componente) la 1 decembrie 2021 : 455.261 persoane (59,8% din populația județului Iași).

Cluster 1: Dobrovăț, Movileni, Românești, Țuțora

Cluster 2: Municipiul Iași, Aroneanu, Comarna, Costuleni, Golăiești, Grajduri, Horlești, Lețcani, Mogoșesti, Popricani, Schitu Duca, Țigănași, Ungheni, Victoria

Cluster 3: Bârnova, Ciurea, Holboca, Miroslava, Prisăceni, Reditu, Scânteia, Tomești, Valea Lupului, Voinești

Final Cluster Centers

	Cluster		
	1	2	3
Indice_imbatranire	164.05	89.98	49.89
Raport_dependenta	62.65	57.96	59.79
Imbatranirea_pop_activa	43.98	41.27	35.99
Coeficientul_dep	38.88	27.29	19.34

Concluzii si posibile soluții

- Fără o politică care să încurajeze creșterea fertilității, îmbătrânirea demografică a României va crește în următoarea jumătate de secol.
- Dezvoltarea unui sistem de servicii sociale și medicale centrat pe “îngrijirea de lungă durată” a vârstnicilor, în parteneriat public-privat;
- Prevenirea și combaterea excluziunii sau marginalizării sociale a vârstnicilor:
- Crearea de locuri de muncă favorabile vârstnicilor care sunt apți de muncă și doresc să muncească;
- “Îmbătrânirea activă”, inclusiv prin creșterea ratei de ocupare a populației cu vârstă de muncă, în special a populației feminine care are speranța de viață mai mare decât cea a bărbaților;
- Promovarea unor politici publice de reducere a migrației externe și de încurajare a remigrației românilor;
- Acceptarea unui aflux de persoane străine (imigranți) cu vârstă de muncă;
- Egalizarea vârstei de pensionare (aceeași vârstă de pensionare pentru femei și bărbați);
- Ridicarea vârstei de pensionare (peste 65 de ani);
- Promovarea solidarității și echității între generații prin 1) mărirea contribuției salariaților la fondul de pensii inclusiv sau 2) ajustarea pensiilor “speciale” și a pensiilor “mari” pentru a reduce deficitul fondului de pensii și, implicit, povara fiscală asupra persoanelor ocupate.